

Історія кафедри Технології ліків

Кафедра технології ліків створена в 2004 р.

Завідувач кафедри – доктор фармацевтичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України **Ярних Тетяна Григорівна**.

Навчальний процес на кафедрі забезпечується висококваліфікованим професорсько-викладацьким складом та навчально-допоміжним персоналом. Вчений ступінь мають 100 % викладачів. Середній вік складає 40 років. Шість викладачів кафедри викладають англійською мовою. Для проведення навчального процесу та науково-дослідних робіт використовується сучасне обладнання.

З урахуванням сучасних вимог нормативної документації з виготовлення ліків в умовах аптек здійснюється постійне удосконалення та оновлення типових, робочих програм та методичних матеріалів. Відповідно до навчальних планів для вітчизняних та англомовних студентів різних спеціальностей викладаються: Аптечна технологія ліків (АТЛ), Технологія лікарських засобів (ТЛЗ), Біофармація, Технологія лікарських препаратів спеціального призначення (технологія ветеринарних препаратів), Методологія і логіка наукових досліджень.

На кафедрі створено навчально-методичний блок (укр., рос. та англ. мовами), який складається з підручників (3), навчальних посібників (10), методичних рекомендацій (17), практикумів (3), збірник тестів (1), текстів лекцій (36), контролюючої бази якості знань студентів. Всі видання є також в електронному вигляді, які розміщені на сайті кафедри.

У навчальний процес впроваджено нові форми проведення лабораторних занять: ділові ігри та навчально-виробничі заняття, які ґрунтуються на самостійній роботі студентів в умовах, максимально наближених до виробничих за допомогою технологій відеоконференцзв'язку. Впроваджено використання комп'ютерної програми «Технологія екстемпоральної рецептури», яка дозволяє студентам ознайомитись з повним циклом технологічного процесу приготування ліків в аптеці.

Для покращення засвоєння дисципліни видано довідкові матеріали (укр., рос. та англ. мовами), в яких систематизовано інформацію щодо особливостей введення лікарських речовин у різні лікарські форми в залежності від їх фізико-хімічних властивостей, 20 відеофільмів та анімаційних рисунків, які візуалізують технологію різних лікарських форм та теоретичні питання технології ліків. Підготовлено 8 проблемних лекцій, що охоплюють сучасні технологічні питання.

Враховуючи важливість практичної підготовки майбутніх фахівців, колективом кафедри розроблено новий методичний підхід до проведення виробничої практики, що відображено у «Робочому зошиті виробничої практики з АТЛ з методичними рекомендаціями», до якого внесено питання щодо стандартизації технологічного процесу, документації, пакування ліків відповідно з вимогами належної аптечної практики, директивами PIC/S,

діючими наказами МОЗ України. Для ефективного проведення поточного контролю проходження виробничої практики з АТЛ впроваджено використання елементів дистанційного навчання, що дало можливість контролювати виконання студентами завдань практики та проводити консультування під час практики в режимі on-line.

Науково-дослідна робота кафедри здійснюється за такими напрямками: створення складу і технології лікарських препаратів на основі сировини природного походження, а також розробка та удосконалення технології екстемпоральних та ветеринарних лікарських препаратів.

На кафедрі створено 19 лікарських препаратів, з яких 4 випускаються промисловістю: збір «Уролік», «Воспалік», капсули «Апіпрост», супозиторії «Прополіс».

На кафедрі проводиться розробка засобів механізації технологічних процесів для використання в умовах аптек. Отримано патент на корисну модель «Пристрій для виливання двошарових супозиторіїв», розроблено засіб малої механізації «Пристрій для дозування супозиторіїв в чарункові упаковки».

Ведеться підготовка 2 докторів та 5 кандидатів фармацевтичних наук.

Співробітники кафедри постійно беруть участь у створенні нормативно-законодавчої бази щодо виготовлення та стандартизації екстемпоральних лікарських засобів: розроблено методичні рекомендації «Вимоги щодо виготовлення нестерильних та стерильних лікарських засобів в умовах аптек» (Наказ МОН №391 від 03.09.2005 р.), загальну статтю 5.N.1 «Екстемпоральні лікарські засоби» (ДФУ 1.2, 2008 р.) та 6 проектів доповнень до неї; загальну статтю «Порошки екстемпоральні» (ДФУ 1.4, 2011 р.) пропозиції до наказу №626 МОЗ України «Правила виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки». Зараз це єдині нормативні документи що регламентують виробничу діяльність аптек України, які широко використовуються в аптечній мережі і навчальному процесі фармацевтичних ВНЗ України.

Щоквартально за участю представників практичної фармації проводиться постійно діючий науково-практичний семінар «Нормативно-технологічні аспекти виробничої діяльності аптек у сучасних умовах». Така співпраця дозволяє своєчасно оновлювати методологію викладання та зміст дисциплін, враховуючи особливості проведення технологічного процесу в сучасних умовах аптек.

З 2011 р. кафедра є опорною з дисципліни «Технологія лікарських засобів» підготовки фахівців за спеціальністю «Клінічна фармація».

Наукові досягнення кафедри відображені у 432 наукових публікаціях, з них: 21 патент; 15 інформаційних листів; 193 статті у наукових виданнях; 203 тез доповідей з'їздів, міжнародних та всеукраїнських конференцій.

На кафедрі працює студентське наукове товариство, в якому приймає участь 104 студенти 3-6 курсів. За участь у конференціях, з'їздах, симпозіумах студентами СНТ отримано 10 дипломів. За період існування

кафедри студентами СНТ було захищено 38 дипломних та 26 магістерських робіт, опубліковано 92 наукові праці.

Колектив кафедри займається госпрозрахунковою діяльністю шляхом укладання договорів з заводами-виробниками на впровадження лікарських препаратів, навчання аспірантів за контрактом, проведення стажування, отримання грантів тощо.

Профорієнтаційна робота щодо залучення молоді до навчання у нашому університеті проводиться шляхом співпраці з загальноосвітніми (проводяться лабораторні заняття для школярів) та медичними навчальними закладами, участю кафедри в університетських профорієнтаційних заходах.

Колектив кафедри технології ліків:

Верхній ряд (зліва направо): В.О. Дьоміна, А.Д. Дейнега, Ю.М. Азаренко, О.А. Рухмакова, Н.В. Хохленкова, М.В. Буряк, Ю.В. Левачкова, К.В. Толочко, В.В. Ковальов.

Нижній ряд :О.С. Данькевич, Н.В. Живора, О.М. Котенко, Т.Г. Ярних, В.М. Чушенко, Н.Ф. Орловецька, І.В. Штиленко (2012).

Основна навчально-методична література кафедри:

1. Асептичні лікарські форми. Методичні рекомендації. /О.І.Тихонов, Л.В.Бондарева, Т.Г.Ярних, Н.Ф.Орловецька та ін. –Х.: Вид-во НФаУ, 2004. – 112 с.
2. A.I. Tichonow, T.G. Yarnych, W.P. Czernych, I.A. Zupaniec, S.A. Tichonowa. “Teoria i praktyka wytwarzania leczniczych preparatow propolisowych” / Pod red. akademika A.I. Tichonowa. – Krakow: Drukarnia “Marka”. – 2005. – 274 с.
3. Pylek kwiatowy – obnoze pszczele w farmacji i medycynie. – Aripol, Krakow, - 2008. – 273 с.
4. Рідкі лікарські форми. Методичні рекомендації / О.І.Тихонов, Т.Г.Ярних, Н.Ф.Орловецька, В.А.Соболева та ін. –Х.: Вид-во НФаУ, 2004. – 162 с.

5. Технологія лікарств / А.И. Тихонов, Т.Г. Ярних – Х.: Изд-во «Оригінал», 2006. –703 с.
6. Технологія лікарств / А.И. Тихонов, Т.Г. Ярних – Х.: Изд-во «Новая книга», 2007. – 640 с.
7. Сборник тестов по аптечной технологии лекарств: Учеб. пособ. для аудит. та внеаудит. работы студ. специальностей «Фармация» и «Клиническая фармация»/ Под ред. акад. УАН А.И. Тихонова, проф. Т.Г. Ярних- Х.: Изд-во НФаУ, 2008. – 230 с.
8. Tikhonov A.I., Yarnykh T.G., Yuryeva A.B., Gaydukova Ye.A., Oleynik S.V., Kovalyova O.A. Sterile medicines and medicines requiring aseptical conditions of preparation. Lectures for English students of the 3-rd year, speciality «Pharmacy»: a handbook for the out-of-class work of students / Edited by acad. A.I. Tikhonov. – Kh.: Ph of NUPh, 2009. – 192 p.
9. Практикум з технології ветеринарних препаратів: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закл., які навчаються за спеціальністю «Фармація»// Т.Г. Ярних, Н.Ф. Орловецкая, Н.В. Хохленкова. Под ред. проф. Т.Г. Ярних. – Х.: Изд-во НФаУ, 2010. – 179 с.
10. Біофармація: Підруч. для студ. фармац. вищ. навч. закл. і ф-тів / О. І. Тихонов, Т. Г. Ярних, І. А. Зупанець, О. С. Данькевич, О. Є. Богуцька, Н. В. Бездетко, Ю. М. Азаренко, Ю. В. Левачкова; За ред. О. І. Тихонова. – Х.: Вид-во НФаУ; Золоті сторінки, 2010. – 232 с.
11. Методические рекомендации и задания к контрольным работам по аптечной технологии лекарств с биофармацией / А.И. Тихонов, Т.Г. Ярних и др.; Под ред. А.И.Тихонова и Т.Г. Ярних. – Х.: Изд-во НФаУ, 2010. – 146 с.
12. Навчально-методичні аспекти викладання аптечної технології ліків: Методичний посібник для викладачів фармацевтичних ВУЗів і факультетів // О.І. Тихонов, Т.Г. Ярних, О.С. Данькевич та ін. – Х.: Вид-во НФаУ, 2010. – 237 с.
13. Підручник з «Аптечної технології ліків» на англ. мові: Technology of drugs. A handbook for English students of the speciality «Pharmacy» / Edited by acad. A.I. Tikhonov (Видавництво «Медицина», м. Харків).
14. Chemist's Technology of Drugs: The manual for students of higher schools / Edited by A. I. Tikhonov and T.G. Yarnych. – Kharkiv: NUPh; Original, 2011. – 424 p.

Кандидатські дисертації, які виконані на кафедрі

1. Хохленкова Наталя Вікторівна «Розробка технології та дослідження мазі «Пролідоксид» (2004), керівник проф. Т.Г. Ярних.
2. Лукієнко Ольга Василівна «Розробка технології екстемпоральних прописів м'яких лікарських форм та мазі на основі прополісу і янтарної кислоти» (2005), керівник проф. Т.Г. Ярних.

3. Лелека Марія Василівна «Розробка лікарського препарату у вигляді капсул на основі квіткового пилку та янтарної кислоти» (2005), керівник проф. Т.Г. Ярних.

4. Гаркавцева Ольга Анатоліївна «Розробка складу та технології мазі «Дермалік» для лікування дерматологічних захворювань» (2010), керівник проф. Т.Г. Ярних.

5. Буряк Марина Валеріївна «Розробка технології густого екстракту кори дуба та створення мазі на його основі» (2012), керівник доц. Хохленкова Н.В.

6. Купріянова Ольга Миколаївна «Створення перев'язувальних засобів з густим екстрактом кори дуба» (2012), керівник доц. Н.В.Хохленкова.

Навчально-допоміжний склад кафедри: старші лаборанти – І.В. Штиленко, Т.В. Леденьова, лаборант В.О. Дьоміна, Л.М. Мороз.

Адреса кафедри: 61168, г. Харків, вул. Блюхера, 4; Тел.: (0572) 68-15-30, 67-91-84; E-mail: tl@ukrfa.kharkov.ua; веб-сайт кафедри www.tlnfau.org.ua.